אמר אלא לברר א"ל אנא נמי ילברר

קאמינא: מתנר' שמי שפרע מקצת חובו ר'

קהבונה. בוו גבי יים: שפו ע מקצו ניוובו ו יהודה אומר יחליף רבי יוםי אומר סיכתוב

שובר אמר רבי יהודה נמצא זה צריך להיות

שומר שוברו מן העכברים אמר לו רבי יוםי

כך יפה לו ולא ירע כחו של זה: גכו" אמר

רב הוגא אמר רב אין הלכה לא כרבי יהודה

ולא כרבי יוםי אלא יב"ד מקרעין השמר

וכותבין לו שמר אחר מזמן ראשון אמר ליה

רב נחמן לרב הונא ואמרי לה רב ירמיה בר

אבא לרב הונא אי שמיעא ליה לרב הא

ם[ברייתא] דתניא עדים מקרעין את השמר

וכותבין לו שמר אחר מזמן ראשון הוה הדר

ביה אמר ליה שמיע ליה ולא הדר ביה

ל) וכתובות נו.ז. ב) ושם נוו: בס עוז: גו רש"ל, דו [משלי כב], דו רש"ל, וש"נן, ג) רש"ל, ד)

הגהות הב״ח

(h) רשב"ם ד"ה ולא ירע וכו' וכדאמר ר' יוסי וכר וכדאמר ר' יוסי בברייתא כדי שיכוף לפרעו: (ב) ד"ה אי שמיע הד"א עם ד״ה הוה וכו' נמי ה״ק שמקרעין כו' ומה לי ב"ד: (ג) תום' ד"ה אלא וכו' היה מחייבו מה תשובה וכר היה מחייבו מה משובה כל"ל ותיבת לברר נמחק: (ד) בא"ד אפילו לפירוש שנו וי"ל דרבינו שמואל שנו היה רולה לומר: (ה) ד"ה היה רולה לומר: (ה) ד"ה אין וכו' משמע גמי דרבי יהודה מומן: (ו) בא"ד אלא יהאה מתק. מז בא ישנם ללפוקי בלבד ממה שהיה סבור וכו' מזמן ראשון כלל אפי כל"ל: (1) בא"ד הזמן ביום פלוני וכו' כי התם לר' יהודה אליכא דרב למאי דהוה סלקא אדעתיה דרב בחמד דמומו שני כותביו לר׳ בחכון דמומן שני טתפין כר:
יהודה: (ח) בא"ד שבדין
יהודה: עבנט: (ט) בא"ד
הרא שבנט: (ט) בא"ד
דכנמחק נמי כותבין זמן
דני: (י) בא"ד כל כך זמן ראשון כיון שאינו: (כ) בא' נראה שאין לעדים:

מוסף תוספות

א. [ד]הוחזק כפרן. רשצ״ל. ב. [וכן נמי] אם אמרו אין אנו זכורין או אין אנו מכוונין עכשיו העדות היטב. חוזרין לעיקר הדין, [ד]נשבע הנתבע שפרע מיפטר. רשנ״ה נשם ר״ח. ג. [כיון] שלא אמר לו זה בשעת הלואה בעדים פרע לי הלכך לא שם לבו לזכור אם בעדים פרע אם שלא בעדים ואמר בעדים בשרים ואמר בעדים פרעתיך ולא אדעתיה ואינו הוחזק כפרן בכך. לש"י פו פורן ולא או כור ודא ה הוחזק כפרן בכך. לש"י שנועות מא: T. לעמוד על אמתות הדבר אם רוצה לצאת ידי שמים, להביא השטר וכן נמי העדים שפרע בפניהם. שיטה היה רוצה לא היה צריך. שס, 1. והראב״ד ז״ל פי׳ עס. דר דוו אב דר דר פי דהתם נמי חייב ולא בא רבא לומר אלא שלא הוחזק כפרן, שאילו אמר לאחר כפרן, שאיזו ה... מיכן חזרתי ופרעתי נאמן. מיסחרא לי רשנ"d, ז. ומסתברא דהא דר׳ יצחק נפחה ליתא, ולא בכיהא אמרה רבי, דעד כאן לא קאמר רבי אלא בשטר וחזקה דחזקה מכח שטרא קא אתיא, והילכך כחדא מילתא היא וצריד לברורה, אבל [ה]אומר במלוה על פה פרעתי נאמן וכי אמר פרעתי בפני עדים נאמנות פרעון לא מכח עדים קא אתי, ובכל כי הא ררי דא"צ לררר מודה רבי דא"צ לברר. רשב"א. ועיין חידושי הכ"ן וכריטנ"א. ח. ולא אשכח תקנתא להחליף מזמן ראשון ע"י ב"ד. שיטה מקובלת בשם רביט יונה. ט. דהיינו שמפסיד שעבודו מזמן ראשון. שיטה מקונלת נשס תוס' הלח"ש. י. [ד]היה סומך עליו ולא היה מצריך ב"ד. רמנ"ן, יא. דאע"פ שנקרע השטר הראשון לשעבד נכסיו כדמעיקרא

636

מן הזמן הראשון במה שנשאר לפרוע. מענ״6. יב. מיהו למסקנא דשמעתין... אפשר דר׳ יהודה דמתניתן יחליף מזמן ראשון ור׳ יוסי שאמר ליה

אמר ליה אנא נמי לברר קאמינא. כלומר כרבי סבירא לי ואם לא בירר דבריו הפסיד וכן פירש רבינו זקני מ"כ בפרק זה בורר אליבא דרבי שלריך לברר ואם לא הביא שטר הפסיד. ויש לשון אחר ואין בו ממש. ואע"פ שהלכה כרבי מחבירו בהא הלכתא כרבן שמעון שאין לריך

לברר כדאמר רב גידל אמר רב: בותנר' מי שפרע מקלם חובו. במלוה בשטר מיירי ואיכא למיחש פן יחזור המלוה ויתבע כל חובו: רבי יהודה אומר יחליף. יקרע אותו השטר ויכתוב לו שטר אחר לפי חשבון הנשחר מזמן רחשון כדמפרש בגמרא: יכסוב שובר. וישמרהו הלוה: לשמור שוברו. שאם אבד שוברו יחזור המלוה ויגבה כל חובו: א"ל ר' יוסי כן יפה לו. למלוה שיהיה הלוה בדאגת שימור שוברו ולא המלוה דעבד לוה לאיש מלוהדי כדאמרינן בגמרא: ולה ירע כחו. של מלוה להחליף שטרו (h) כדאמר ר' יהודה כדי שיכוף לפרעו: גב" אין הלכה לא כרני יהודה. שאמר יחליף ואפילו לכתוב לו מזמן ראשון על ידי עדים בלא

בשלמא בית דין כדמפרש ואזיל דלא אלימי עדים לקרוע שטר ולהחליף ולגבות מזמן ראשון: ולא כר' יוסי. דאמר כותבין שובר ולריך לשמור שוברו מן העכברים: וכוסבין לו שטר אחר. לפי סכום המעות שחייב לו עדיין ורב תנא הוא ופליג: אי שמיע ליה לרב הא דסניא. לקמן בשמעתין [קעא.] במילמיה דר' יהודה בפורע חלי חובו שמקרעין עדים כו' (ב): הוה הדר ביה. רב והיה מודה שהלכה כר' יהודה דהח רב נמי ה"ק דמה לי ב"ד מה לי עדים: שמעה ולח הדר ביה. דברייתא תני עדים מקרעין ואיהו אמר ב"ד דוקא ולא עדים:

את השטר דהכי משמע יחליף אפילו בעדים וכן הוא לפי กทางสา המסקנא דשמיע ליה ברייחא ולא הדר דאיהו מכשר בעדים ואיהו מצריך ב״ד אבל רב נחמן לא היה סובר מילמיה דרב הכי דא״כ מאי הא דקאמר לרב הונא אי שמיע ליה כו׳ הוה הדר ביה ממה שהיה אומר אין הלכה כר׳ יהודה מי אלימא ממחני׳ דמשמע נמי בעדים ואפ״ה פליג עליה וא״מ במשנה לא חני עדים בהדיא מ"מ איהו ס"ל דעדים קאמר ופליג עליה דחנא הוא ופליג ונראה לר"י דרב נחמן סבר לה למילחיה דרב הכי אין הלכה כרבי יהודה דאמר יחליף וכותבין ליה מומן שני דק"ל דרבי יהודה מומן שני קאמר מדלא פירש במשנה וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון וממאי דהדר ליה ר' יוסי וכן יפה לו ולא יגרע כחו של זה משמע (ם) דר' יהודה מזמן שני קאמר " דאי מזמן ראשון מה הורעת כח איכא והשתא קאמר שפיר אי הוה שמיע ליה הא דתניא עדים מקרעין לו את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון הוה הדר ממאי דמצריך ב״ד כדי לכתוב מומן ראשון ולא הוה פליג אברייתא בהכי "שכל עצמו לא בא אלא לאפוקי י0 ממה שהיה סבור שר׳ יהודה לא היה מכשיר מזמן ראשון בלבד כלל אפי׳ בב"ד מדלא האמר ליה במחניחין ובא רב לומר שאט"פ שבעדים י"ל שאין להכשיר מזמן ראשון בב"ד מיהא ראוי להכשיר'™ ואי הוה ידע דר׳ יהודה הוה מכשיר אפי׳ בעדים מזמן ראשון לא הוה פליג עליה'ב ותימה דלעיל (דף קסח.) בנמחק כותבין לו מזמן ראשון כן פירש רשב"ם התם וביום פלוני דקאמר התם היינו שהיה כתוב ® זמן ביום פלוני והכי משמע קלת מדבעי ב"ד יג ואמאי לא כותבין הכא מזמן ראשון כי התם לרבי יהודה אליבא דרב דהוה ס"ד דמזמן שני כותבין לר' יהודה ומלינן למימר דרב נחמן ס"ל דרב הוה מוקי לה ההיא דנמחק בכחיבת זמן ראשון אליבא דנפשיה ואליבא דר' יהודה מזמן שני דמגופה דההיא משנה לא מוכחא לר׳ יהודה אי מומן ראשון אי מומן שני אף על גב דמלרכי בית דין איכא למימר מומן שני דאפי׳ מומן שני איכא למימר שאין לעדים לכתוב שלא מדעת לוה ואפילו אותם עדים שעשאוהו אין רשאין לעשות אחר שכיון שעשו שליחותן אין חוזרין ועושין שליחותן דומיא דגט שאם לוה לכתוב גט וליתן לשלוחו שנעשה שליח להולכה וכתבו ונתנו לו ונתחק או אבד שאין יכולין לעשות אחר כדתוכח בפרק התקבל (גיטין דף סג:) ואט"פ שיש לחת חילוק שבדין (ח) שבגט לא יעשו גט שני דבעינן שיאמר לסופר כתוב ולעדים לחתום ותן השני לא אמר להם כלום ד אבל הכא בלא לווי יכול להיות כשר שאינו אלא לראיה לגלות שנשתעבדו נכסיו על ידי השטר הראשון ואחרי שנשתעבדו לא יפקע השעבוד ומ״מ אע״פ שאין דומה לגמרי לגט נוכל לומר שאין להם לכחוב עליו שעבוד שלא מדעת כיון שנאבד מן המלוה אותו שכתבו ונתנו לו על פי לוה אין רשאין לעשות אחר כ"ש עדים אחרים שוה השטר מזיק לו אפילו לא יכפור כלום שאע"פ שגם אם לא נכתב היה גובה מלקוחות שלקחו אחר שנמחק הראשון כאילו היה קיים כיון דאית ליה קלא להאי מלוה כדמשמע בחזקת הבתים (לעיל דף מב.) אי לא משום דמאן דיזיף בלנעא יזיף היתה מלוה על פה גובה מן הלקוחות אף על גב דמצי לאטעויינהו ללקוחות ולומר להן בשעת מכר פרעתי ושטרא ליכא לאפוקי עלייהו מ"מ מזיק השטר השני ללוה שאם יפרע לו ואין לו שטר אין לו לדאוג כלום ואם יש שטר זימנין דמשתמיט ולא יהיב ליה ואמר יהיבנא לך למחר או ליומא אוחרא והדר גבי זימנא אחריתי ועוד יש לומר דרב נחמן ס"ל בתודה רב היכא דנמחק שעושין לו בית דין שטר אחר מומן ראשון משום דהתם אין לחוש אם זה דומה למוקדם כיון שבית דין בעצמם כותבין אומו דבית דין אלימי לאפקועי ממונא ולא יבא לחתום בשטר מוקדם על ידי שנכשיר זה אבל הכא כותבין ליה עדים הלכך אין להם כח לחתום מזמן ראשון שדומה למוקדם שלא יבאו לחתום בשטרי מוקדמין ועוד יש לומר דגבי נמחק אין דומה כל כך למוקדם מאחר שזהו שטר ראשון אלא שמעתיקין אותו ₪ אבל הכא שטר חדש שהיו כותבין בו זמן ראשון היה דומה למוקדם ™ וקלת היה משמע דבנמחק נמי (ש) זמן ד שני והכי משמע לישנא קלת דקאמר הוליא שטר מחוק ביום פלוני ד ומיהו הוה קשה איפכא לרב דאמר זמן ראשון ולר׳ יהודה דבסמוך דאמר אפילו בעדים מומן ראשון ואין לומר שבנמחק אין ראוי כל כך זמן ראשון 🕫 ש בכת מכל המנו הכן לשבון דמ "שרים לבשמן המנו שמואל נראה עיקר חדע דהא בהגחל קמא (ב"ק דף נמ:) גבי שורף שטרות אי שאינו מדעת שניהם כי כמו שפירש ר"י ורבינו שמואל נראה עיקר חדע דהא בהגחל קמא (ב"ק דף נמ:) גבי שורף שטרות אי דאיכא סהדי כו' ומשמע שאו לא יפסיד כלום ועוד חימה דלעיל בנמחק בעי ב"ד לכ"ע והכא קאמר ר' יהודה עדים ובזה אומר ר"י

אלא לברר. פירש רבינו תם לברר אמיתת הדברים ולהעמיד על האמת ואם ימלאו ויאמרו לא ראינו מעולם מיחייב א אבל אם לא ימנאם לא אבד בכך באין סברא שהיה מחייבו לשלם על זה אם לא יוכל למנאן כי מה דין הוא זה שיפסיד בחנם אם לא

יוכל לאמת דבריו שלא היה לריך לטעון ועוד דהכי משמע אנא נמי לברר קאמינא ולא לחייב שאם היה מחייבו ש לברר מה תשובה היא זו אנא נמי לברר מכל מקום היה מחייבו ואדרבה מה שמזכיר לברר אינו כי אם הושיא על טעמו כמו שפירש רשב"ם ואף רבי לא אמר אלא לברר הלכך לא מסתבר טעמא לחייבו משום הכי ובשבועות פרק שבועת הדיינים (דף מא:) דקאמר אתו פלוני ופלוני ואמרו לא היו דברים מעולם ואמר רבא כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש אמר ולאו אדעתיה ג תימה דאמר הכא לריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו וי"ל דרבא כרשב"ג ס"ל כדפסיק רב הי (פפא) א"נ אפי׳ ה׳ [לרבי] וכדפי׳ ר״ת דמפרש הכא אם לא בירר לא הפסיד דיש לו לברר

כל מה שיוכלד ומ"מ אי לא משכח להו או אומרים להד"מ י"ל דלא מפסיד האבל חימה שרשב"ם הביאה על זה שלריך שיבאו פלוני ופלוני ויעידו משמע שרולה להעמידה כרבי אפילו לפי' שלו (י) ושמא היה רוצה לומר דגרע היכא דלא הביאם מהיכא דאייתינהו ואמרו להד"מ ולא הבנתי כללי ויש מישבים דבריו אליבא דרבן שמעון בן גמליאל וסובר שהלכה כוותיה ואפי׳ למ״ד התם הוחזק כפרן אתי שפיר כרבן שמעון בן גמליאל די"ל דלא אמר ר"ש בן גמליאל אלא דא"ל להביא ד אין הלכה לא בר' יהודה בו'. פירש רשב"ס דאמר עדים מקרעים

שטר שני מן אותו יום שיפר שני מן אותו יום שיפר של המקצת אול יכתוב מזמן כתיבת שטר הראשון לפי שכיון שנקרע לא מצי טריף למפרע מן זמן ההלואה אלא מן יום כתיבת שטר שני טריף לקוחות: ור' יוסי אמר. לא יקרע שטר הראשון אלא יכתוב לו המלוה ללוה שטרו היבה ממנו כל חובו אמר ר' יהודה. אם כן צריך הלוה שישמור שוברו מן העכברים שאם יאכלהו עכברים יוציא מלוה שטרו היבה ממנו כל חובו כבתחלה: א"ל ר' יוטי זוכן יפה לו. שיהא שומר שוברו: ואל ירע כחו של זה. ונכתב לו זמנו משעת פריע' מוטב שירע כחו של לוה משום דעבר לוה לאיש מלוה: אין הלכה כר' יהודה. דמתני דסבירא ליה דיחליף ויכתוב מזמן שני: ולא כר' יוטי. דאמר יכתוב שובר: אי שמיעא ליה לרב הא דתניא. דבקריעת עדים סגי הוה הדר ביה ממאי דאמר דבית דין מקרעין: אמר ליה ודאי " שמיעא ליה ולא הדר. דקסבר טריף האי מלוה לקוחות בהאי חצי שטר מזמן ראשון כמו שהיה עושה כשהיה כל חובו

שנשאר פרוצ. ליענית, 'ב. מיהו למסקנא דשמעתין... אפשר דרי יהודה דמוניתן יחליף מזמן ראשון ורי יוסי שאמר ליה זאל יורע כחו משום דלא ידע מאי קאמר ר' יהודה כדפרישנא בברייתא ורב דאמר אין הלכה כר' יהודה כר' משום דר' יהודה סבר יחליף בעדים מזמן ראשון ורב סבר דוקא בב"ד. שיטה מקונלת מס רפעי יוסי, 'ג, ולא פליג ר' יהודה. שיטה מקונלת נסס מוס' הרא"ש, 'ד. ואינם שלוחים עוד לחזור ולכתוב גט כשר. כש"י נעיין סג: 10. [דןלא נמחל השעבוד שהיר לא נפרע עדיין. שיטה מקונלת נסס מוס' הרא"ש, 10. [דב]פרע מקצת כבר נתבטל השטר כיון דנמחל מקצת השעבוד ואין לעשות שטר אחר מזמן ראשון. שם. אמס מלשון המוס' ממשע דרק דומה למוקדם ומלשון זה משמע דהוי ממק מוקדם. 'ד. דס"ל לתנא דמתניתן

ם סג והוה דרו פנוא ראבה דרו הין בקר פך את היה היה היא מהם להיה בית היה מהם להיה מהם להיה מהם להיה מהם להיה בית בהאי חצי שטר מזמן ראשון כמו שהיה עושה כשהיה כל חובו שאין ב"ד כולים לשעבד למפרע את הלקרותות בשטר שעושין לו עכישה. רמיט יונה, "ח. דאי אנארת שעושין לו קיום מזמן שבאים לשעבד הלקוחות מכאן ואילך בשטר אחר בלא דעתו של לוה. שם. "ט. שהרי יכול זה לשעבד נכסיו לכל מי שירצה. רמיט יונה.

דהכא דכתיבי מדעת שניהם לא בעו אלא עדים ^{יט} אבל בנמחק כותבין שלא בפני הלוה וכיון שמזיק לו נראה (י) אין לעדים לעשותו שלא מדעתו:

צמ א מיי פט"ו מהלי טוען ונטען הלכה א ועיין (בהשגות) [בהגהות] יעיין (בהשגות) [בהגהות] יצמגיד משנה סמג עשין לה מוש"ע ח"מ סימן קמ סעיף

.. ק ב מיי׳ פ״ו שם הלכה ה

ק ב מייי פ"ו שם הנכה ה סמג שם טוש"ע ח"מ סיי ע סעיף ב: קא ג מייי פכ"ג מהלי מלוה ולוה הלי טו סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' נד

מוסף רש"י יחליף, יכתוב שטר אחר כדי

יוזריף: יכטוב שטר מתו כדי חוב הנשאר ויקרע הראשון ולא יכתוב שובר להרע כח הלוה שיצטרך לשמור שוברו מן העלברים (כתובות נו.). יכתוב שובר. ולא יחליף להרע כח המלוה למחול לאלע כלו התנוה לתחת שעבודו מזמן לאשון (שם). שטרי חוב המוקדמין. ליכתג קודס המלוה (סנהדרין ליכעב קדל שהפרים ומן הכתוב בשטר ליום כתיבתו, אי נמי שנכתב השטר באחד בניסן וכן כתוב בו באחד בניסן לוה פלוני תפלוני, והוא לא לוה ממנו כלום עד ט"ו בניסן, נתנו כמט על עד בפטען, גם זה מוקדם ופסול, שאין לו לערוף אלא מזמן ההלואה ואילך ודלא כאביי האמר (ב־מ יג.) עדיו בחסומיו זכין לו (לעיד קוו). פסרלין. לפי שלה לטרוף לקוחות שלקחו שדה מן הלוה מזמן שבשטר, ושלא כדין הוא, שהרי קדמה מכירה להלואה יבשטר מעיד שהלואה קדמה, לפיכך קנסוהו מלגבות בו ולא אפילו מומן המלוה אלא בחלום על חם שאינו גובה מן המשועבדים (ר״ה ב. וכעי״ז ב״מ עב.) וקנסינן היתרא אטו איסורא ופסול אפילו מזמן שני (פנהדרין לב.). והמאוחרין. שבאו עדים ואמרו אנו יודעים במלוה זו שקדמה לזמן הכתוב כחן, כשרין. דמעליותא היא, דקא מחיל לשיעבודא עד ביום שלוה אך איחר הזמן בתוך השטר וכתב בו בתשרי, כשרין שמחל לו השעבוד עד תשרי ולא יטרוף לקוחות אלא מתשרי ואילך (לעיל קנז:).

רבינו נרשום

הלכה כרשב"ג. דאמר בחזקה כלכד נידון ואין צריך לכרר שיראה השטר: ואף רכי לא אמר. דנידון צריך לברר שיראה השטר: ואף רבי לא אמר. דנידון בשטר: אלא לברר. קאמר דמטרחינן ליה לאיתויי שטרא ואי לא מייתי לא לברר קאמינא לך. דיבואו פלוני ופלוני ויעידו כדי שיתבררו דבריך ובלאו הכי מהימנת. ואמר לן רבי מהימנת. ואמר כן רבי דאמר ליה ר' יצחק נפחא אנא נמי לברר קאמינא לא כדקאמרת דרבי['] לא אמר . רנידוז בשטר אינו אלא כדי דנידון בשטר אינו אלא כדי לברר ולא משום דוקא קאמר אנא סבירא לי דהאי לברר משום דוקא קאמר וצריך תרתי אף את אי לא מבררת (דצריך) לא מהימנת: פים" ר"י אומר מהימנונ: פיט דייי אומו יחליף. שטרו ויכתוב שטר אחר מן המותר בלבד ויקרע שטר ראשון ויכתוב זמן שטר שני מן אותו יום